

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

VN TEAS -hakuinfo 2023

2.6 Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan
resilienssin lisääjänä

Ohjelma

- Yleistä valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan vuoden 2023 hausta: Risto Alatarvas, VNK
- Hakuteeman esittely: Laura Jänis, MMM
- Kysymyksiä ja vastauksia

Suunnitelmallista toimintaa

Tietoa päätöksenteon, tiedolla johtamisen ja toimintakäytäntöjen tueksi

Valtioneuvoston vuosittainen selvitys- ja tutkimussuunnitelma ohjaa työtä

Hankkeilta edellytetään tulosten mahdollisimman laajaa hyödynnettävyyttä

VN TEAS -haku 2023

- Toimeenpanee valtioneuvoston päätöksentekoa tukevaa selvitys- ja tutkimussuunnitelmaa 2023.
- Haettavana 40 teemaa, jotka on ryhmitelty neljään painopistealueeseen: Taloudellinen kestävyys, sosiaalinen kestävyys, Ekologinen kestävyys sekä Turvallisuus ja puolustus.
- [Tietotarvekuvauksissa](#) on määritelty teemakohtaisesti käytettävissä oleva määräraha, aikajänne, tutkimuskysymykset ja raportointitavat.
- Toimintaa ohjaa [VN TEAS -toiminnan yleiset ehdot](#).

Ketkä voivat hakea

- Hakijoina voivat olla korkeakoulut, tutkimuslaitokset, yritykset ja järjestöt tai niiden muodostamat konsortiot. Myös kansainväliset organisaatiot voivat osallistua hakuun.
- Hankkeen päätoteuttajalla on oikeus käyttää palvelun tuottamisessa myös alihankkijoita (ostopalvelut).

Konsortiot

- Konsortioista vastaava taho (pää toteuttaja) vastaa koko hankkeen toteutumisesta suunnitelman mukaisesti. Konsortion osapuolet vastaavat kuitenkin kukin oman tutkimus- ja selvitystyönsä sisällöllisestä oikeellisuudesta.
- Konsortiohankkeissa konsortio-osapuolten tulee tehdä konsortiosopimus, jossa jokainen konsortion jäsen sitoutuu myös noudattamaan VN TEAS -toiminnan yleisiä ehtoja. Konsortiosopimus on toimitettava valtioneuvoston kanslialle pyydettäessä. Valtioneuvoston kanslialla on oikeus irtisanoa sopimus välittömästi, mikäli konsortiosopimusta ei pyydettäessä toimiteta.
- Hankkeen päätoteuttaja vastaa hankkeen rahaliikenteestä ja taloushallinnosta konsortiosopimuksessa sovitulla tavalla.
- Konsortiohankkeissa tulee huomioida mahdollisen konsortio-osapuolen hankkeen päätoteuttajalta laskutettavat arvonlisäverot, vaikka niitä ei suoraan valtioneuvoston kanslialta laskuteta.

Alihankinta

- Pää toteuttaja vastaa käyttämänsä alihankkijan osuudesta kuten omastaan sekä vastaa siitä, että alihankkija noudattaa omalta osaltaan hankintasopimuksen mukaisia velvoitteita.
- Käytettävät alihankkijat ja alihankkijoiden työosuudet tulee eritellä hakemuksessa henkilöittäin.
- Alihankinnan ollessa kyseessä valtioneuvoston kanslia ei edellytä konsortiosopimuksen laatimista.

Miten hakemukset arvioidaan

- Ministeriöiden asiantuntijat arvioivat hakemukset ja esittävät valittavat hankkeet valtioneuvoston kanslialle. Haussa ollut tietotarvekuvaus toimii arvioinnin vertailuperustana.
- Valintakriteereitä ovat:
 1. relevanssi ja hyödynnettävyys (25%)
 2. hankkeen laatu (35%)
 3. hankkeen toteuttajien asiantuntijuus ja resurssien riittävyys (30%)
 4. viestintä ja tiedonhallinta (10%)
- Tilanteessa, jossa kaksi hakemusta saa samanarvoiset painotetut yhteispisteet, toteutettavaksi valitaan se hanke, jonka arviointikriteerien 1. ja 2. yhteispisteet ovat korkeammat. Hakemusta, joka saa arviointikriteerin 1. Relevanssi ja hyödynnettävyys osalta alle 2.0 pistettä, ei voida valita toteutettavaksi.
- Päätös selvitys- ja tutkimustoiminnan hankinnasta voi olla myös ehdollinen. Ehdollinen päätös ei välttämättä johda sopimukseen. Mikäli arviointiryhmä ei puolla hakijan tekemää päivitettyä esitystä tai hakija haluaa itse kieltäytyä hakemusasiasiakirjojen päivittämisestä, ehdollinen päätös selvitys- ja tutkimustoiminnan hankinnasta raukeaa.

Hankesuunnitelmasta toteutukseen

- Valtioneuvoston kanslia päättää selvitysten ja tutkimusten hankinnasta, laatii sopimukset hankkeen päätoteuttajan kanssa, huolehtii maksusuorituksista ja seuraa hankkeiden toteutusta yhdessä hankkeille osoittamiensa ohjausryhmien kanssa.
- Selvitys- ja tutkimustoiminnan hankinnoissa sovelletaan kokonaiskustannusmallia.
- Määräraha on täysimääräistä, eikä omarahoitusosuutta vaadita.
- Hanke voi käynnistyä, sille voi kertyä kustannuksia ja siitä voi tiedottaa vasta sopimuksen allekirjoituksen jälkeen.
- Sopimus allekirjoitetaan sähköisesti asiointijärjestelmän kautta.

Hakemuksen lähettäminen

- Hakuaika päättyy tiistaina 17.1.2023 klo 16.00.
- Hakemus liitteineen jätetään sähköiseen haku- ja asiointijärjestelmään vnteas-asiointi.fi.
- Ennen hakemuksen jättämistä sinun tulee rekisteröityä ja luoda itsellesi käyttäjätunnus asiointijärjestelmään. Voit lisätä hakemukselle myös muita muokkaajia lisäämällä haluamiesi henkilöiden nimet ja sähköpostiosoitteet perustiedot-välilehdellä olevaan 'Lisää hakemukselle muokkaajia' -kenttään.
- Hakemuksen jätettyäsi pääset seuraamaan päätösten/sopimusten/hankkeiden tilannetta asiointijärjestelmässä hakemusnumeroa painamalla.

Hakijoiden kysymykset ja niihin vastaaminen hakuinfotilaisuuksien jälkeen

- Mikäli hakuasiakirjoista ei löydy vastausta hakijan kysymykseen, voi hakija lähettää viimeistään 14.12.2022 mahdolliset kysymykset viestinä vnteas-asiointi.fi -järjestelmästä.
- Vastaukset kaikkiin määräaikaan mennessä saapuneisiin kysymyksiin julkaistaan viimeistään 20.12.2022 mennessä osoitteessa: tietokayttoon.fi.

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet

Paikallinen kansalaistoiminta yhteiskunnan resilienssin lisääjänä

12.12.2022 | Laura Jänis, MMM

Lähtökohtia

- Kansalaistoiminta on **itsessään tärkeää**, demokratiaa ja hyvinvointia monin tavoin vahvistavaa toimintaa.
- Kansalaisyhteiskuntaan, paikallisiin yhteisöihin ja niiden osaamiseen perustuva toiminta on myös merkittävä **resurssi** sekä olennainen **muutosvoima** kohti kestävämpää ja muutosjoustavaa eli resilienttiä yhteiskuntaa.
- Resilienssi ymmärretään tässä laajasti
 - Yhteiskunnan, paikallisten yhteisöjen ja yksilöiden henkistä ja fyysistä **kriisinkestävyttä**
 - Paikallisten yhteisöjen **valmiutta ja mahdollisuuksia** aktiiviseen, alhaalta ylös lähtevään toimintaan, jota tarvitaan **kestävyyškäänteeseen** ja joka edistää yhteiskunnan kokonaisresilienssiä.
- Vaikka suomalainen kansalaisyhteiskunta voi kansainvälisesti vertaillen hyvin, pitää kansalaisyhteiskunnan elinvoimaa kuitenkin tietoisesti **vaalia**.
- Monet käynnissä olevat **kehityskulut** voivat **heikentää** demokratiaa ja aktiivista kansalaistoimintaa: alueiden ja väestöryhmien polarisaatio, väestön ikääntyminen ja yhteiskunnan rakenteelliset uudistukset, sote ja TE-palvelujen uudistus
- Muutokset haastavat myös julkista hallintoa **kehittämään** toimintaansa: löytämään erilaisia tapoja **tukea** erilaista kansalaistoimintaa, toimia **yhteistyössä** kansalaisyhteiskunnan kanssa, toteuttaa **hyvinvointiyhteiskunnan periaatteita** sekä vahvistaa **demokratiaa**.

Erilaisia toimijoita ja toimintatapoja

- Hankkeen keskiössä paikalliset yhteisöt: omaa aluetta ja paikallisyhteisöä kehittävät toimijat
 - Neljännen sektorin toimijoita
 - Vapaaehtoistoimintaa
 - Järjestö- ja yhdistystoimintaa
 - Erilaisia verkostoja
- Eri(laiset) toimijat eivät aina ole tietoisia toisistaan
- Hallinnon toimintatavat sekä kansalaisyhteiskunnan toimintaa tukevat rakenteet ja rahoitusinstrumentit vaihtelevat

Tutkimuksen tarkoitus

- Saada kokonaiskuva siitä, miten julkinen hallinto vastaa paikallisen kansalaistoiminnan tarpeisiin:
 - eri alueilla
 - nykyisillä rakenteilla ja
 - taloudellisella tuella
- Selvittää, miten näitä rakenteita ja taloudellista tukea tulisi kehittää, jotta paikallisten yhteisöjen ja kansalaisten resilienssiä voitaisiin vahvistaa.
- Tuottaa suosituksia julkiselle hallinnolle paikallisen kansalaistoiminnan tukemiseksi.
- Hankkeen tuloksia hyödynnetään laajasti eri hallinnonaloilla kansalaistoiminnan edistämässä ja kehittämässä.
- Mukana ovat MMM, TEM, OM, SM, OKM, YM, PLM, VM.

Tutkimusteemat, avainsanoja ja näkökulmia

Paikallisen kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus

Paikallisten yhteisöjen toimintamahdollisuudet erilaisilla alueilla

- Näkökulmana resilienssi
- A. Henkinen ja fyysinen kriisinkestävyys
- B. Kestävyyskäännö, proaktiivinen toiminta, ennakoiva varautuminen

- Alueiden ja väestöryhmien polarisaatio, heikommassa asemassa olevien osallisuus, yhdenvertaisuus, aktiivinen kansalaisuus, yhteisöllähtöinen paikallinen kehittäminen, Leader-toimintatapa/CLLD, vapaa sivistystyö, vapaaehtoistoiminta, harrastustoiminta, kokonaisturvallisuus, kaupunki-maaseutu-luokitus, monipaikkaisuus, maaseutu, kaupungit, kylät, korttelit.

1 Kirjallisuuskatsaus

- Tiivis kirjallisuuskatsaus ja meta-analyysi aiheen kannalta relevantista aiemmasta tutkimuksesta.
- Tietotarvekuvauksessa käytetyt viitteet:
 - Hyvönen, Ari-Elmeri, Tapio Juntunen, Harri Mikkola, Juha Käpylä, Harri Gustafsberg, Markku Nyman, Tiina Rättilä, Sirpa Virta, ja Johanna Liljeroos. 2019. **Kokonaisresilienssi ja turvallisuus: tasot, prosessit ja arviointi**. Raportti. Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161358>.
 - Ruuskanen, Petri, Julia Jousilahti, Maija Faehnle, Kirsi Kuusikko, Outi Kuittinen, Johanna Virtanen, ja Lisbeth Strömberg. 2020. **Kansalaisyhteiskunnan tila ja tulevaisuus 2020-luvun Suomessa**. Valtioneuvoston kanslia. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162498>.

2 Merkitys ja vaikuttavuus

- **Mikä on paikallisiin yhteisöihin linkittyvän kansalaistoiminnan merkitys ja vaikuttavuus resilienssin näkökulmasta erilaisilla alueilla?**
- Vaikuttavimpien, hyödyllisimpien esimerkkien case-tarkastelua. Mitkä asiat ovat tehneet näistä esimerkeistä onnistuneita?
- Miten paikalliset yhteisöt ja kansalaistoiminta tavoittavat erilaisilla alueilla / kunnissa heikommassa asemassa olevat ihmiset ja lisäävät sitä kautta resilienssiä?

3 Toimintamahdollisuudet

- **Minkälaiset toimintamahdollisuudet paikallisiin yhteisöihin linkittyvällä, resilienssiä lisäävällä kansalaistoiminnalla on erilaisilla alueilla / kunnissa?**
- Mikä on paikallisen kansalaistoiminnan tila erilaisilla alueilla? Miten erilaiset kansalaistoimijat tulevat huomioiduksi hyvinvointialueiden ja kuntien toiminnassa? Onko tässä eroja alueiden välillä?
- Minkälaista taloudellista ja muuta tukea kansalaistoimijoille on tarjolla erilaisilla alueilla?
 - Case: Leader-toimintatavan mukaisen yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen merkitys kansalaistoiminnan tukena erilaisilla alueilla.
 - Suosituksia: miten julkinen hallinto voisi paremmin tukea paikallisen kansalaistoiminnan edellytyksiä? Suosituksia voidaan muotoilla yhteiskehittämisen avulla.

Kiitos paljon!

Lisätiedot: tietokayttoon.fi > Hankehaku

Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta
Statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet